

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

14. De salutationibus Principum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

desiderat remunerandi vicem, nec nostra suggerit restituendi facultatem. Priuatorum ista copia est, inter se esse munificos: tua beneficia, vt maiestate præcellunt, ita mutuum non reposcunt. Cicero ad Quirites, fluenti, & ambizioso exordij tractu vitur.

Quod precatus a Ioue optimo maximo, cærenique Dijs immortalibus sum, Quirites, eo tempore, cum me, fortunæque meas, pro vestra incolumitate, otio, concordiaque deuoui, &c. Ad summum propoficio est quadam beneficij, & gratiarum agendarum delibatio.

Exaggeratio beneficii.

Vterque beneficium cumulatè exaggerat à prædictis circumstantijs, tum præcipue M. Tullius, magna sermonis maiestate, in eo, quod sibi collatum est beneficio, omnia bonorum genera contineri ostendit, vt liberos, fortunas, amicitias, consuetudines, vicinitates, clientelas, ludos, dies festos, honorem, dignitatem, locum, ordinem, &c.

Personæ largientis.

Gratiani
laus.

Ansonius. Aguntur enim gratiæ, non propter maiestatis ambitum, nec sine Argumentis, Imperatori fortissimo; Testis est vno pacatus anno, & Danubij limites, & Rheni. Liberalissimo. Ostentat hoc diues exercitus. Indulgentissimo. Docet securitas erroris humani. Consultissimo. Probat hoc tali Principe oriens ordinatus, &c.

Cui concessum.

Eo amplius beneficium est, quo ad plures attinet, nec omisit illud M. Tullius in Marcello. Est verè fortunatus ille, cuius ex salute non minor penè ad omnes, quam ad illum ventura sit læticia, peruenerit. Quod ei quidem meritò, atque optimo iure contigit. Quis enim est illo, aut nobilitate, aut probitate, aut optimarum artium studio, aut innocentia, aut vilo genere laudis præstantior?

Quo titulo.

Hoc præclare tractat Ansonius ad Gratianum. Subijcet aliquis: ista quidem adeptus es, sed effare, quo meritò? *Quid me oneras sciscitator? Rationem felicitatis nemo reddit.* Deus, & qui Deo proximus, tacito munera dispertit arbitrio: & beneficiorum suorum indignatus, per homines stare iudicium, mauult de subditis dedisse miraculum.

Quo, inquis merito? ego nullum scio, nisi

quod tu, pijsime Imperator, debere te dicis, & hoc debere latissimè pertinet.

Quando.

Tu Auguste venerabilis districtus maximo bello, altulantibus tot millibus barbarorum, quibus Danubij ora prætegitur, comitia consulatus mei armatus exeres.

Quomodo.

Cum Gratianus Imperator consulatum Ansonio conferens, soluere se dixisset quod debebat, & adhuc debere quod soluere: hic exclamat Consul Rhetor.

O mentes auræ dictum bracteatum! de pectore candidissimo lactei sermonis alii moniam! Quisquamne tam parcus est in ostentatione beneficij? quisquam pondus gratiæ suæ, vim meriti profiteretur alieni? quisquam denique, quod indulget, quasi ab obnoxio deferatur, pretium mauult vocare, quam donum. Certent huius sententiæ veteres illi, & Homerici oratores subtilis deducta oratione Menelaus, & iustar profundæ grandinis ductor Itachæus, & melleo delibutus eloquio, iam terriæ Nestor ætatis.

Vbi?

Consilium meum ad Deum retuli, & quæ admodum solutus, cui præsto ad tam grande consilium? an plenius cum Senatu, cum questri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & prouincijs omnibus delibasset?

Hæc igitur, & similia adiuncta, quæ varia in diuersis negotijs occurrunt, orationis filo pertexi solent. Postremò, repromissione tota oratio concludi solet, vt;

In referenda autem gratia hoc vobis repromitto, semperque præstabo, mihi neque in consiljs de republ. capiendis diligentiam, neque in periculis à republ. propulsandis animum, neque in sententiam simpliciter referenda fidem, neque in hominum voluntatibus pro republ. lædendis libertatem, nec in perferendo labore industriam, nec in vestris commodis augendis gratam animi benevolentiam, defuturam, &c.

De Salutationibus Principum.

CAPVT XIV.

V Sitatissimæ sunt & hoc tempore orationes.

nes, quas Graeci vocant προσημίματα, quales sunt principum virorum salutationes.

De laude paerorum.

CAPVT XV.

Sense a sua serua prima Antonij lepidum factum.

Eisdem a veteribus vsurpatae restatur illa celebris Atheniensium oratio ad M. Antonium, vel potius adulatione, quae egregie deprehensa est, & castigata. Nam cum Antonius vellet se Liberum patrem dici, & hoc nomen statuis subscribi iuberet, habitu quoque, & comitatu Liberam imitaretur; occurrerunt venienti ei Athenienses cum coniugibus, & liberis, & Διονυσον salutauerunt. Bene illis cesserat, si natus Atticus illi substitisset, dixerunt despondere ipsos in matrimonium Mineruam suam, & rogauerunt, vt duceret. At Antonius ait ducturum, sed dote nomine imperare illis mille talenta. Tum ex Graecis quidam ait, & ὄρνις Ζεὺς πῶς μετ' ἱερά σου Σειμήλῳ ἀπορικαν ἴχτι. Domine, Iupiter matrem tuam Semelem sine dote habuit. Huic quidem impune fuit: sed Atheniensium sponsalia mille talentis aestimata sunt.

VT prima Solis Orientis crepuscula rideere blandius solent, sic & in pueris, in quibus vis pulcherrimae naturae paulatim efforescit, virtutum teneritas delectat, & gratam dicendi materiam, si non adeo locupletem suis oratoribus suggerit.

Neque enim mihi Themistius in suo Valentiniano, neque Aristides in Eteoneo, incundum laudationis campum, aut desiderasse, aut cum obtigisset humiliter tractasse iudicandi sunt.

Laudantur ferme pueri ab his capitibus. Pueri qui a paterno, maternoque genere, a similitudine patriarum virtutum, quam viuam & spirantem in sua vita pictura expriment, a forma corporis, & educatione. A pietate in Deum, obseruantia in parentes & praecceptores: Ab ingenij acrimonia cum morum festiuitate, sermoneque affabilitate coniuncta: A pudore, innocentia, integritate, castimonia; Ab industria, eruditione & artibus, ceterisque animi & corporis ornamentis: Denique a spe rerum maximam; quae omnia authores illi in iis, quae de pueris conscripserunt, encomiis suauissime profsequuntur. Et bene quidem Themistius incipit.

Atheniensium assentatio castigata.

Confutatio ad Deum scripta.

Confutatio ad Deum scripta.

Hoc exemplo discant adulatores, quam saepe noxius sit, apud Principes viros, hoc fedissimae assentationis genere leuius obgannire. Quod vero ad tractationem προσημίματων attinet, antiquum illud Parysatis praecceptum perutile memuisse oportebit, verba esse feligenda esse byssina, addo etiam pauca. Longum esset ire per singula, & eorum ineptias recensere, qui in ea re peccant frequentius: quoties tacenda dicuntur, & dicenda praetermittuntur silentio, quoties ad gratiam conquisita laudes, vanae & mendaces obtudantur, quae personae non magis conueniunt quam Pygmaeo Colossi crepida. Quoties ipsa prolixitas occupatas aures enecat, quae istas aggressiones magis, quam praelij congressum formidant. Quam obrem sapiunt, qui omisissis parergis, quod instat nauiter exequuntur. Tria autem huius ferme sermonis sunt capita.

Ἐπιπρότερον δὲ πρὸς τὸν πατέρα οὕτως οἶδα. Valentiniani pueri laus.

O puer duorum inuictissimorum patrum soboles, haud satis liquet, quo pacto te pro dignitate compellem, an ex praesenti, an etiam ex futuro te appellare debeam. Max post generis amplitudinem attingit educationem. ἔτι δ' ἐν ἀγκάλαις περιφερόμενος, συστρεφείς τῷ πατρὶ, καὶ συστρατηγείς, καὶ τρέφεις οὐκ ἐν θαλάμοις κατακοιμίζων, οὐδὲ δὴμῶν προβάτων, καὶ μυλῶν ἀλλὰ ἐπὶ πᾶσι τῶν καὶ τοῖς χειρῶν τῆς σκυδικῆς. Iam vero in vltis gestatus adhuc in expeditionem cum patre proficisceris, cum eo exercitum ducis, neque te in thalamis blandè somnium concilians educat, nec adipe, ac medullis ouium, sed ad Istrum, atque in media Scytharum hyeme nutrit.

Salutationum partes.

Primum, gratulari solet aduentum, atque omnium de re conceptam significare latitiam.

Secundum, rationes istius gratulationis reddit, a meritis consalutati principis, cuius laudes paucis quidem, sed summo delectu conquisitis sententiis perstringuntur.

Tertium, vouet & dedicat mentes, animos, pectora, fortunas, spes, opes, & similia.

Nunc autem, quoniam trita res est omnium pene gentium linguis prolixioribus verbis abstinere.

At vero Aristides, vt suo loco ostendam, priuatas virtutes magis profsequitur, Non

PPP

indi-